

MĚSTSKÝ NÁRODNÍ VÝBOR
VYSOKÉ NAD JIZEROU
okres Semily

V Ě T R N Í K -roč.V- č.5.

Vysoké n. Jiz.20.4.1972.

Květnové oslavy.

Složky NF připravily následující program k májovým oslavám: 30.dubna v 19,30 hod.se seřadí lampionový průvod u vodárny,projde s hudbou na fotbalové hřiště,kde bude zapálena tradiční vatra.

1. máje oslavy vyvrcholí.Ráno v 6 hod.zahájí " budíček ".V 9 hod. před budovou místní léčebny se seřadí průvod manifestujících,projde městem a seřadí se na náměstí,kde bude májový projev.Po ukončení městská kapela uspořádá promenádní koncert. Večer bude promítnut český film " Markéta Lazarová " a 3.května český film " Klíč".

3.května bude uspořádán " Běh vítězství ".Pionýři donesou květy na místa padlých v revolučních dnech.

6.května večer a 7.května odpoledne zahrají naši ochotníci operetu " Nejhláp je u nás ".

9.května v 9 hod.dopoledne z náměstí vyjde průvod s věnci ,které budou položeny u pomníku padlých a obětí fašismu.

Chraňme přírodu,udržujme pořádek!

30.března t.r. se konala schůze ochránců přírody a památek na ONV v Semilech. Náš okres má stovky chráněných objektů a přírodních památek,na které je ročně věnováno mnoho tisíc korun,aby se opravily a udržely.Samo Vysoké má přes třicet chráněných památek.

Na schůzi přítomní dobrovolní pracovníci si svorně stěžovali na odpadové sklady na nevhodných místech,které všude hyzdí vzhled vlasti,naší oblasti a vesnic. Znečišťují přírodu a dělají špatnou reklamu v očích cizinců,kterí tolik chválí přírodní krásy a památky našeho státu.Odpad z domácností je v současné době problémem číslo jedna.Dá se tomu odpomoci při dobré vůli a ukázněnosti i podle různých možností a situací každé obce.Za každou vyhozenou plechovkou,sklem,papírem,je v pozadí sobecký a neukázněný jedinec,který nepřemýšlí,že místo,kam odpad odhodil,jinému sloužilo k oddechu,odpočinku,bylo před tím krásné a lahodilo oku.

Duben je měsíc ochrany přírody.Do této ochrany patří i jarní úklid,čistota obce a odvoz většího množství odpadu.Pozor proto při odvozu!Odpad patří jen na určené místo!Ve Vysokém je to 10 m za historickým meetingovým pláckem na Petruškových vrších.Úpokojujeme veřejnost,že nezalesněná část na vrších je místo chráněné.Každé znečištění odpadem může být trestáno pokutou a uvedením do pořádku.Národní výbor a t. zv. strážci přírody / určení pracovníci / mají právo vybírat pokuty.

22.dubna je v naší obci vyhlášena směna Národní fronty.Jistě se všichni zúčastníte pro krásu a čistotu obce.Pořádek nejen před vlastním domem,dnem kde jste v nájmu,kde máte pracoviště,ale i domem kolektivním.Chodníky mají být bez trávy,aby bylo vidět,že jsou dlážděné, mají být zametené a udržované po celý rok.Jsou visítkou lidí,kterí bydlí v přilehlých domech.Vedení města na Vás nechce nemožnosti,jde jen o návyk a vytrvalost.Je to Vaše občanská povinnost a patří ke kultuře každého " Já ".

V sobotu 22.dubna připravte v ulicích seškrabaný štět a prach na hromádky,které budou ovezeny na určené místo.Týž den se provede: 1 / úklid v parku

- 2/ přestěhuje se staré skladiště
- 3/ upraví obrubník u pomníku padlých
- 4/ upraví se prostranství před Mě
- 5/ nabarví se řetězové upevnění na náměstí
- 6/ provede se úklid před sokolovnou.

Sraz v 8 hod. na náměstí,kde každý zúčastněný dostane instrukce od zaměstnance Mě NV s. Josefa Skrbka a předsedy komise výstavy s. Josefa Zíty.

Učitel Jodas do třetice.

Chtěl jsem svůj malý příspěvek k portrétu bývalého vysockého učitele a sportovce Josefa Jodase napsat hned po prvním článku Jos. Doubalíka ve Větrníku, ale, jak už se stává, nenapsal jsem hned a zatím vyšel nový Větrník a v něm, "ještě pár slov k lyžaři a atletu Jodasovi". Zdálo by se, že teď už je jeho obraz úplný, ale přece mně to nedá, abych jako jeho bývalý žák v první třídě vysocké obecné školy nepřipojil ještě několik vět o Jodasovi, učiteli.

Pokud mohu zpětně posuzovat ze svých vzpomínek žáčka první třídy, byl Jodas též znamenitý a pokrokový pedagog. Stal se naším učitelem, když se vrátil z vojny, někdy koncem roku 1918. Neměli jsme tenkrát žádné učební pomůcky, ve slabikářích ještě z Rakouska, jsme vytrhávali nebo zalepovali rakouskou hymnu a portrét císaře Karla s rodinou. Podle návodu učitele Jodase jsme si zhotovili / většinou asi za pomoci rodičů / peníze tak, že obrácenou tužkou jsme otiskli na papír drobné / ještě rakouské / mince, podlepi je a vystříhali. S nimi jsme se pak učili počítat, jednak, že jsme za ně nakupovali různé namalované zboží, jednak jsme je sčítali a odčítali pomocí hůlek, které jsme si také vyrobili. Podobně hrou jsme se učili znát i písmena.

Pak si vzpomínám, jak někdy na jaře r. 1919 učitel Jodas se ujal parku po válce značně zpuštěného. Prořezával přerostlé keře a stromy a my, žáčkové prvnáčkové jsme mu pomáhali odnášet větve a hrabat listí.

Doba po první světové válce byla pro vysocké kluky dobou krutých bitev se sousedy, zvláště s Roprachtičáky. Za konveční střely byly obecně uznávány hroudy hlíny, horší bylo, když v zápalu boje se použilo kamení. Pak tekla i krev. Učitelé přirozeně neměli pro takové nebezpečné klukovské zábavy pochopení a přísně je stíhali. Za nejobávanějšího z nich platil učitel Jodas, o kterém se mezi kluky věřilo, že má dalekohled, kterým vidí i za roh.

Na učitele Jodase mám vzácnou památku. Když měl odejít z Vysokého, to už jsme byli asi ve druhé třídě, loučil jsem se s ním jménem spolužáků. Na památku jsem pak od něj dostal Mackova "Českého houbaře", o kterém psal pochvalně v lonském zářijovém Větrníku Živan Vodseďálek.

A tak, když občas hledám v této dosud velmi praktické houbařské příručce, vzpomenu si vždycky na svého znamenitého prvního učitele, Josefa Jodase.

V. Lukáš

Vysocko v pobělohorské tragedii.

Ve výnosu císařské hrdelní komise ze dne 26. dubna 1621, kterým bylo zabaveno ve prospěch královské koruny veškeré jmění movité i nemovité jednoho z hlavních vůdců povstání Albrechta Jana Smiřického, svob. pána ze Smiřic, Kostelce n. Čer. lesy, Dubu a Náchodě, najdeme i zmínku o Vysocku. Spolu s městečkem Semily, zámkem Navarovem a pustým zámkem Nistějkou bylo konfiskováno i městečko Vysoké s dvory, krčmami a dvory kmetci s platem.

Albrecht Smiřický, dosavadní majitel Vysokého, byl však v tu dobu již mrtev, neboť zemřel v Praze 18. listopadu 1618 ve stáří 24 let na zimnici, získanou ve vojenském táboře před Budějovicemi, kam vypravil proti císaři 1100 pěšáků a kolem stovky jezdců.

Konfiskované statky získal lacino / za 41.197 kop / Albrecht Waldštejn, vévoda z Frýdlantu, který těžil ze své loajality k Habsburkům. Tak se dostalo s celým statkem semilským do rukou Waldštejnových i naše městečko Vysoké.

Když však Albrecht Václav Eusebius z Waldšteina, vysokorodý vladař domu Waldšteinského z Frýdlantu, padl v nejasném konfliktu s císařem a byl ukladně zabit v Chebu dne 25. února 1634, změnilo Vysocko znovu svého majitele. Už pět dní před Waldštejnovou smrtí byl vydán císařský patent o konfiskaci jeho veškerého jmění a mezi zabavenými statky čteme opět Vysoké, Semily, Bozkov, Sklenářice, Jesenný, Příkrý, Ruprechtice / též Rochprattice, dnes Roprachtice /, Stará Ves, Tříč atd.

Všechny tyto statky pak získal, "za vojenské služby", spolu s jinými českými dvorci, zámky, rybníky, lesy a právy, cizák, cís. plukovník hrabě M. Defours za odhadní sumu 81.253 zl. rýn. už dne 19. června 1635.

A tak přecházelo naše město Vysoké i s okolím v nešťastných dobách pobělohorských z ruky do ruky za nevýslovného utrpení a bídy jeho českého obyvatelstva.

/ Podle T.V.Bílka, Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618, vyd. nákladem Muzea král. Českého, CLV, 1882, upravil pro Větrník Dr O.Štěpánek /.

Revoluční myšlenky Velké francouzské revoluce byly po Robespierrově pádu potlačeny mladou vítěznou francouzskou buržoazií, která zahájila období výbojů, okupací a všude kam její armády přišly, opakoval se stejný obraz: sympatie vůči revoluci byly zničeny hrůzami války, zvůli vojenské moci a bezohledným drancováním. Vítězná buržoazie nijak neskrývala svoji touhu po výbojích, a za Napoleona se tato politika stala samozřejmou, která s vůlí lidu nebo národů neměla už vůbec nic společného. České země krutě doplácely na průběh války, vyžívaly domácí i cizí armády; danový systém, kontribuce a zároveň doplňování rakouské armády novými a novými branci hlavně z českých zemí, dále vzniklými epidemiemi se válka stala v širších vrstvách nenáviděnou a proto lze plně pochopit postoj k napoleonské Francii, který souvisí s výzvou rakouského generálmajora Neipperga, velitele 2. lehké jízdní divize / 6.000 mužů /, jehož úkolem bylo chránit severočeské pomezí. Neipperg, ustupující před početnějšími napoleonskými oddily, vydal z vlastní iniciativy 22. srpna 1813 výzvu k obyvatelstvu, aby se zbrání v ruce čelilo nepříteli. V noci z 22. na 23. srpna se ve vsích poblíž jeho tábora u Hodkovic zvonilo na poplach, rychtáři četli výzvu k lidové obraně země proti vpádu. Výzva našla ohlas, který zřejmě překvapil samotného Neipperga. Během jediného dne se z Jílového, Držkova, Zásady, Olešnice, Jablonce, Navarova a dalších 10 míst i Vysoké ? dostavilo 1.700 dobrovolníků, většinou v čele s místními rychtáři. Víme s jakou nedůvěrou a rozpaky posuzovaly v letech 1805 a 1809 zemské úřady v Čechách návrhy na lidové povstání proti Francouzům.

Neipperg, který výzvou daleko překročil své pravomoci velitele pohraniční divize, zřejmě brzo pochopil, že by mu tato iniciativa mohla uškodit v dalším služebním postupu.

Ke "správné orientaci" mu navíc pomohli i někteří domácí úředníci, kteří v místech svého působení čtení Neippergovy výzvy zakázali. Zřejmě znali stanovisko vlády a zemských úřadů lépe než generálmajor Neipperg, který to střízlivě uznal a již dne 23.8. vydal novou výzvu, v níž děkuje obyvatelstvu za jeho "patriotické smýšlení" a posílá dobrovolníky domů.

Ve Vídni se na horlivost mladého generála brzo "zapomnělo", a už v říjnu 1813 byl povýšen na polního podmaršálka. Jako úspěšný pozdější dvorán stal se manželem francouzské excísařovny Marie Luisy a otcem jejích dětí, které se narodily ještě za Napoleonova života.

Snad Vás bude zajímat

že nedávno zesnulý poslední žijící člen kabaretu Červená sedma, Karel Balling, který společně s Dr. Jiřím Červeným, Dr. Bassem, Longenem a řadou ostatních významných skladatelů populárních šansonů a písni, účinkoval v samostatné Josefské zábavě ve vysoké sokolovně po první světové válce,

že Karel Balling je autorem dodnes s oblibou hraných "Bílých rejtarů", ale jen části tohoto šansonu, neboť Ballingův originál má mnohem více vtipných slok,

že jediným spoluúčinkujícím na této Josefské zábavě byl známý imitátor výstupů Vlasty Buriana, vysocký rodák Oldřich Ďoubalík, který, po několik roků býval spoluúčinkujícím všech silvestrovských večerů a dnes se řadí mezi velmi dobré propagátory našeho kraje jako fotograf. Jeho letní i zimní snímky Krkonoš a Jizerských hor jsou vyhledávány řadou národních podniků pro každoročně vydávané luxusní kalendáře,

že svého času slavný fotbalový brankář Miloslav Jeník z pražské Slavie, pozdější člen opery Národního divadla jako jeho lyrický tenor a interpret smetanovských tenorových představitelů, byl operován na křečové žíly ve vysoké nemocnici u svého přítele z mládí, býv. primáře Dra. Al. Pluhaře. Arie mil. Jeníka zněly proto z doprovodu pianisty Dra. Pluhaře po mnoho večerů z vysoké nemocnice,

že národní umělec malíř Jaroslav G r u s, rodák z Pardubic, který nyní tráví většinu roku ve své chalupě v blízkých Příchovicích a jehož osmdesátých narozenin vzpomínal nyní celý národ, býval stálým návštěvníkem Vysokého, kam jej již v mládí ještě ve studentských letech přivedl spolu se zesnulým malířem Aloisem Bílkem jejich kamarád, ak. malíř prof. Jaroslav Skrbek. Řada rozměrných olejů s náměty převážně z okolí Vysokého a pohledem na Krkonoše, je dnes chloubou obrazárny vysokého muzea,

že známý pražský rodák, zesnulý dirigent a pedagog, později profesor konservatoře hudby v Brně Ant. Balatka, trávil od svého dětství až do své smrti prázdniny ve Vysokém. Jeho matka byla vysockou rodačkou a mistr Balatka patřil v Brně mezi populární hudební umělecké trio zvané "3B" a to "Balatka, Bakala a Chalabala". Ve Vysokém se Balatka i zabydlel a postavil si weekendový domek poblíž dnešního "Vysrčkova" s krásným pohledem na hřebeny Krkonoš, že Dr. Otakar B r a u n e r z Prahy, je posledním žijícím čestným členem bývalého Ski klubu ve Vysokém, jehož byl dlouholetým zástupcem ve Svazu lyžařů, opatřeným plnou mocí při hlasování. Jeho zásluhou se konaly první vojenské lyžařské kursy po první světové válce ve Vysokém a řada místních krasavic získala v kursistech svoje budoucí manželé,

že vysocký rodák Dr. Vincenc K r a m á ř, po kterém nese jméno i státní "Galerie Vincence Kramáře" v Praze, byl největším majitelem obrazů známého slavného malíře Piccassa v Praze a pro Vysoké se zasloužil tím, že nechal odorně renovovat sochu Marie s dítětem z postranního oltáře vysokého kostela, kterou tím zachránil od červotoče a zničení,

že po Dr. Karlu F a r s k é m, rodáku ze Škodějova, prvním patriarchu církve československé, byl jeho nástupcem Dr. h. c. F r o c h á z k a, který po několik roků býval kaplanem ve Vysokém n. Jiz.,

že vysocký rodák Ing. V o d s e ě á l e k z Loun, měl vybudovaný projekt železničního spojení Vysokého do Jesenného neb do Semil a velmi dlouho věřil, že tento projekt bude jednou proveditelný. Zastáncem tohoto projektu byl i druhý vysocký rodák Ing. Bohumil R o n, přednosta dílen ČSD v Lounech. Projekt zůstal bohužel jen projektem a autobusová rozmahající se přeprava znemožnila jeho uskutečnění.

Jos. Ďoubalík.

Co se přihodilo ve vysockém muzeu za 91 dní.

První čtvrtletí občanského roku minulo a vstoupili jsme do dalšího. Správa Vlastivědného muzea letos neměla příležitost "vysupnout" od návštěvníků a zaznamenat jakousi mezisezonu. Leden, únor i březen na nás nezapomínali.

V lednu přišlo	335 osob	v čemž bylo	6 výprav
v únoru	440 osob		6 výprav
v březnu	846 osob		14 výprav.

Za 91 dní nás navštívilo celkem 1.621 osob. Mezi nimi bylo 16 cizinců třech národností.

11. ledna zasedala Muzejní rada s programem činnosti muzea, kulturního plánu a údržby budovy.

Od předvánoční doby do 20. ledna proběhla výstavka prací žáků Dívčí odborné školy ve Vysokém.

19. a 20. ledna přijeli pracovníci Ústavu pro etnografii a folkloristiku při ČSAV v Praze, aby natočili v původním horském prostředí dokumentární barevný film o krkonošských betlémech na Vysocku. V doprovodu a na doporučení správkyně muzea filmovali ve Trávní u Hladíků / Šrajmků / a ve Staré Vsi u Petra Slavíka / Vlášková /. Pracovníkům se obě horské světnice líbily a natočili kromě betlémů i zařízení světnice a lomenice chalup. Obdivovali pořádek a vzornou čistotu našich horáků.

4., 10. a 17. února byly provedeny besedy pro studenty gymnasia z Tábora, kteří byli na zimní zotavené ve Vysokém v hotelu Bartoníček. Přednášelo se o lyžování na Vysocku. Tito studenti byli poslední, kteří na trošce sněhu letošní zimy ještě lyžovali.

27. března byla beseda na téma sportovní - fotbalové. Ve zdejší léčebně je

v současné době bývalý brankář SK Slavia Praha p. Gustav Zeman, současník Fr. Pláničky a tak s 54 posluchači pobesedoval v malém sále Krakonoše. Až skončí v krkonošských zotavovacích rekreacích ROH, bude se v muzejních expozicích "gruntovat", v chodbě pokládat nová dlažba a sádkat elektrické vedení do kanceláře pro akumulační kamna, která ulehčí práci pomocné pracovníci a zlepší pracovní podmínky.

Na letní sezonu připravuje správa opět novou přitažlivou výstavu.

Správa Vl. muzea.

S P O R T .

Něco o sportu ve Vysokém .

S příchodem jara jistě opět ožijí letní sporty u nás ve Vysokém. Zatím začali fotbalisté, kteří vlastně nepřestali kopat. Vždyť zima byla tak "nádherně bezsněžná", že dovolovala trénovat i v měsících, kdy hřiště bývá pokryto vysoko navátým sněhem a zbrzděno stopami lyží. Naše mužstva se pomalu dostávají do tempa a až vyřeší své vnitřní problémy, pak to půjde dobře jako v minulých letech.

I turisté již vyrazili ven do přírody, začali plnit své soutěže, začne opět značkování stokilometrového useku turistických cest, jedna z důležitých náplní turistického oddílu, uskuteční se i nějaký ten výlet do krásného okolí našeho města. Dále se připravuje závod mládeže s turistickou a brannou náplní.

Očekáváme, že i odbíjenkáři se do toho zase dají. Bylo by žádoucí pustit se do opravy hřiště / býv. tenisu / u hrbitova.

Letos nás už také čeká dokončení našeho tělovýchovného stánku - tělocvičny. Po jejím otevření bude moci jednota plně rozvinout svoji činnost ve všech oddílech. Bude to chtít ovšem zapojit do této práce nové lidi, hlavně mladší. Výbor jednoty již o tom hovořil ve výborové schůzi. Práce je před námi hodně a potřebujeme k tomu lidi. Členové výboru se budou obracet na Vás spoluobčany s žádostí a prosbou, abyste vstoupili do naší tělocvičné jednoty, zapojili se do práce. Věříme, že neodmítnete. Bylo by smutné, aby taková krásná tělocvična zahálela jen proto, že by někdo nevedl žáky, dorost nebo dospělé.

Jen společným usilím se nám podaří obnovit činnost oddílů, které dosud spaly. Jistě pak budou aktivní i oddíly základní tělesné výchovy, lyžování, stolního tenisu atd. Budeme k tomu mít předpoklady. Když si někdo z nás vezme na starost určitý úkol a bude ho plnit, pak se práce podaří. Bude z toho mít radost nejen oddíl, ale i široká veřejnost.

K. Ď.

Drobné zprávy.

Zlaté svatba.

25. března oslavil p. Josef Mandl s manželkou Pavlínou životní jubileum - padesát let společného života - zlatou svatbu. Slavnost se konala v obřadní síni MěNV, kterou uspořádal Sbor pro občanské záležitosti spolu s Čs. svazem žen a za účasti zástupce MO KSČ. Manželům přejeme do další padesátky mnoho zdraví a dobré pohody!

25. března konala místní organizace SSM taneční zábavu v Krakonoši.

27. března uspořádalo Vlastivědné muzeum besedu "Fotbalový brankář vzpomíná". V malém sále Krakonoše besedovalo 54 účastníků.

Na 29. dubna připravili vysočtí ochotníci premiéru operety Karla Valdaufa "Nejlíp je u nás". 30. dubna se bude hrát odpoledne a později několik repríz. K premiéře jim přejeme divadelnické "Zlomte vaz!" Předprodej vstupenek ve Vl. muzeu.

6. dubna uspořádala Středisková knihovna ve Vysokém besedu se zasloužilou umělkyní paní Julií Charvátovou. Umělkyně připravila recitál z knihy spisovatelky Jarmily Glazarové " Roky v kruhu ". V příjemné atmosféře kdy ryzí mateřština dokonale vyjádřená spisovatelkou a líbezně interpretována zasloužilou umělkyní, besedovalo 80 návštěvníků.

II. Národní přehlídka vesnických a zemědělských divadelních souborů v minulém roce ve Vysokém zapůsobila příznivě na venkovské soubory, které se mnohde daly po delší přestávce opět do práce.

26. března zahráli sklenařičtí divadelní hru " Zlatá studna ". Po mnoha letech opět ve sklenařické sokolovně ožil " tyjatr " a všichni doufají, že je to slibný začátek obnovené činnosti.

Počasí.

Asi vod 16. března bylo tůze věterno, kolem pětadvacátého se citelně vychladilo a 27. března v noci začlo padat sněžiště a ráno bylo bílo, ležalo asi 10 cm sněhu, zůstalo ležet 2 dny. Třicátého na Zelenéj čtvrtce byla dokonce čina a foukanice, konalo se jenna hrůza, takže Zelenéj čtvrtce byl bílej. Zelený vánoce - bílý velikonoce Pak to stálo. Je to marný, slunce už je vejš. Eště v březnu než začlo padat sněžiště, bylo tůze sucho a v dubnu začlo bejt deštivo, ale chladno. Mezitím se taky krapet vokázalo slunce a zas poperšalo - inu apríl ! Na loukách už sou sasanky, peterklíče i iný jarní kytky, jenže maj krátký štopky a to prej bude nízkkej vobrok. Peterklíče se daj voterhat tak akorát na čaj, udělat z toho kytku do henka na parádu na kerchou, de dost těžko.

Podle pranostik by mohlo bejt dost kale. Říká se : březnověj prach za dukát.
Nebo : v březnu prach,
v dubnu bláto,
rolníkoj kyne zlato !

Narozeniny.

- 2. dubna oslavila paní Růžena Nečasová 75 let,
- 7. dubna oslavil pan Petr Krafek 70 let,
- 26. dubna oslaví paní Marie Vačková 80 let.

Přejeme hodně zdraví !

Úmrtí.

- 2. dubna zemřel pan František Šalda, obuvník, ve věku 68 let,
- 5. dubna zemřel pan Josef Tarant ze Tříče ve věku 84 let.

Čest jejich památce !

Redakci zaslané použité i nepoužité rukopisy nejsou-li vyžádány zpět, ukládají se do archivu zpravodaje. Celoroční předplatné poštou 25.- Kčs. Odpovědná redaktorka Marie Doubalíková. Větrník vychází jednou za měsíc. Řídí redakční rada. Příspěvky zasílejte nejpozději do 15. každého měsíce do Vlastivědného muzea. Cena 1.- Kčs.